

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

کتاب معلم

(راهنمای تدریس)

آموزش قرآن پایه‌ی سوم دبستان

قرآن

طرح ارتقاء آموزش قرآن در دوره‌ی ابتدایی

۱۳۸۹

طبق مصوبه‌ی جلسه‌ی ۶۷۷ شورای عالی آموزش و پرورش کتاب آموزش قرآن این پایه، توسط آموزگار پایه تدریس می‌شود.

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی

نام کتاب : کتاب معلم آموزش قرآن سوم دبستان - ۶۱

مؤلفان : ابوالفضل انوشه‌پور، دکتر محی‌الدین بهرام محمدیان، الهه ستوده، غلامعباس سرشور خراسانی،

سیدمهدی سیف، رضا نباتی و مسعود وکیل

با همکاری : سید محمدعلی جواهریان، محمد قدوسی

بازنویسی داستان‌ها : محمدعلی دهقانی

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره‌ی کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی

طراح گرافیک، طراح جلد : نفیسه شهدادی

تصویرگران : گلبرگ کیانی، نفیسه شهدادی

صفحه‌آرا : خدیجه محمدی

ناشر : اداره‌ی کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی

تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره‌ی ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن : ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وبسایت : www.chap.sch.ir

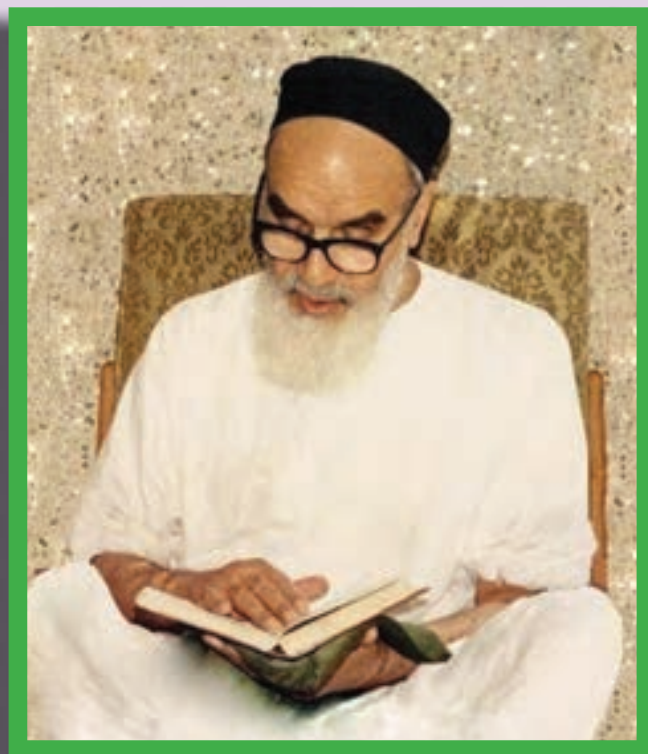
چاپخانه : شرکت افست «سهامی عام» (www.Offset.ir)

سال انتشار و نوبت چاپ : چاپ اول ۱۳۸۹

حق چاپ محفوظ است.

شما ای فرزندان برومند اسلام!
تدریس قرآن در هر رشته‌ای
از آن را مدنظر و مقصد اعلا‌ی خود
قرار دهید.

تربیت باید تربیت قرآنی
باشد و بچه‌های ما باید تربیت
قرآنی بشوند.

من از معلّمان محترم دوره‌ی
ابتدایی خواهش می‌کنم به درس
قرآن در این دوره اهمیت بیشتری
بدهند.

اگر تحصیل‌کرده‌های ما روزی
یک صفحه از قرآن را با توجه به معنا
بخوانند و در آن تدبّر کنند، غوغایی
در کشور به پا می‌شود. این کار به
فرهنگ‌سازی و تدبیر نیاز دارد.

مقدمه

بخش اول: کلیات و مبانی آموزش قرآن

۲	فلسفه‌ی آموزش قرآن در آموزش و پرورش
۴	رویکرد برنامه‌ی آموزش قرآن در دوره‌ی ابتدایی
۵	اصول حاکم بر برنامه‌ی آموزش قرآن در دوره‌ی ابتدایی
۸	اهداف کلی آموزش قرآن در دوره‌ی ابتدایی
۹	جدول اهداف آموزش قرآن در دوره‌ی ابتدایی
۱۱	جدول وسعت و توالی مفاهیم و مهارت‌های آموزش قرآن در دوره‌ی ابتدایی
۱۲	جدول راهنمای آموزش درس کتاب آموزش قرآن در پایه‌ی سوم ابتدایی
۱۸	محتوای کتاب آموزش قرآن پایه‌ی سوم ابتدایی
۱۹	فرایند کلی تدریس
۲۰	نحوه‌ی اشاره صحیح به بخش‌های کلمات
۲۴	رفع اشکالات روخوانی دانش‌آموزان
۲۶	مهم‌ترین علل بروز مشکلات در روخوانی قرآن
۲۸	ارزش‌یابی پیشرفت تحصیلی
۳۰	شیوه‌ی کسر نمره در ارزش‌یابی پایانی
۳۱	وسایل و تجهیزات مورد استفاده در آموزش قرآن
۳۳	ارتقای سواد قرآنی معلمان
۳۴	آشنایی خانواده‌ی دانش‌آموزان با برنامه‌ی آموزش قرآن و نقش حمایتی آنان

بخش دوم: روش آموزش دروس و فعالیت‌های یادگیری برای ارتقای سواد قرآنی معلمان

۳۷

فصل اول: آموزش نماز

۳۸

مقدمه

۳۹

جلسه اول: آموزش عبارات اذان و اقامه

۴۰

جلسه دوم: آموزش سوره‌ی حمد

۴۰

جلسه سوم: آموزش سوره‌ی توحید

۴۱

جلسه چهارم: آموزش ذکر قنوت و ذکر رکوع

۴۱

جلسه پنجم: آموزش اذکار قیام، سجده و استغفار

۴۱

جلسه ششم: آموزش ذکر برخاستن و تسبیحات اربعه

۴۱

جلسه هفتم: آموزش ذکر تشهد

۴۲

جلسه هشتم: آموزش ذکر سلام و آیه‌ی ملوات و پیام قرآنی

۴۲

دانستنی‌های معلم

۴۴

تشویق دانش‌آموزان به یادگیری نماز

۴۶

فصل دوم: آموزش روخوانی قرآن کریم

۴۷

مقدمه

۴۸

روز اول: یادآوری ترکیب حروف و حرکات و دانستنی‌های معلم

۵۰

روز دوم: یادآوری حرف ساکن و دانستنی‌های معلم

۵۲

روز سوم: تمرین حرف ساکن و دانستنی‌های معلم

۵۴

روز چهارم: یادآوری تنوین و دانستنی‌های معلم

۵۶	روز پنجم: تمرین تنوین و دانستنی‌های معلّم
۵۸	روز ششم: یادآوری تشدید و دانستنی‌های معلّم
۶۰	روز هفتم: تمرین تشدید (۱) و دانستنی‌های معلّم
۶۱	روز هشتم: تمرین تشدید (۲) و دانستنی‌های معلّم
۶۳	روز نهم: یادآوری خواندن «ه» و «ه» و دانستنی‌های معلّم
۶۵	روز دهم: تمرین خواندن «ه، ه، ه» و «ه، ه، ه» و دانستنی‌های معلّم
۶۶	روز یازدهم: پایه‌های همزه و دانستنی‌های معلّم
۶۸	روز دوازدهم: تمرین پایه همزه (۱) و دانستنی‌های معلّم
۷۰	روز سیزدهم: تمرین پایه همزه (۲) و دانستنی‌های معلّم
۷۲	روز چهاردهم: حروف ناخوانا (۱) و دانستنی‌های معلّم
۷۴	روز پانزدهم: تمرین حروف ناخوانا (۱) و دانستنی‌های معلّم
۷۶	روز شانزدهم: حروف ناخوانا (۲) و دانستنی‌های معلّم
۷۸	روز هفدهم: تمرین حروف ناخوانا (۲) و دانستنی‌های معلّم
۸۰	روز هجدهم: حروف ناخوانا (۳) و دانستنی‌های معلّم
۸۲	روز نوزدهم: تمرین حروف ناخوانا (۳) و دانستنی‌های معلّم
۸۴	روش کلی تدریس روز بیستم تا سی و سوم:
۸۶-۹۹	نکات و دانستنی‌های معلّم مربوط به هر یک از روزهای بیستم تا سی و سوم
۱۰۰	فصل سوم: روش کلی تدریس «انس با قرآن» ۱ تا ۱۶
	نکات انس با قرآن کریم (۱): سوره‌ی حمد و سوره‌ی بقره آیات ۱ تا ۵
۱۰۶	و دانستنی‌های معلّم
۱۰۸	نکات انس با قرآن کریم (۲): آیه‌الکرسی و دانستنی‌های معلّم

نکات انس با قرآن کریم (۳): سوره‌ی ابراهیم آیات ۳۵ تا ۴۱

۱۱۰ داستان چشمه‌ی زمزم و دانستنی‌های معلّم

۱۱۲ **نکات انس با قرآن کریم (۴):** سوره‌ی اسراء آیات ۲۱ تا ۲۷ و دانستنی‌های معلّم

۱۱۴ **نکات انس با قرآن کریم (۵):** سوره‌ی آل عمران آیات ۵۵ تا ۶۰ و دانستنی‌های معلّم

نکات انس با قرآن کریم (۶): سوره‌ی طه آیات ۱۳ تا ۴۸

۱۱۶ داستان پیامبری حضرت موسی علیه السلام و دانستنی‌های معلّم

۱۱۸ **نکات انس با قرآن کریم (۷):** سوره‌ی مائده آیات ۴۸ تا ۵۰ و دانستنی‌های معلّم

۱۲۰ **نکات انس با قرآن کریم (۸):** سوره‌ی طه آیات ۱۱۴ تا ۱۲۲ و دانستنی‌های معلّم

نکات انس با قرآن کریم (۹): سوره‌ی طه آیات ۴۰ تا ۵۰

۱۲۲ داستان به سوی مبارزه‌ی بزرگ و دانستنی‌های معلّم

۱۲۴ **نکات انس با قرآن کریم (۱۰):** سوره‌ی حج آیات ۷۴ تا ۷۸ و دانستنی‌های معلّم

۱۲۶ **نکات انس با قرآن کریم (۱۱):** سوره‌های قدر و زلزال و دانستنی‌های معلّم

نکات انس با قرآن کریم (۱۲): سوره‌ی شعراء آیات ۴۰ تا ۵۱

۱۲۸ داستان پیروزی حضرت موسی علیه السلام و دانستنی‌های معلّم

۱۳۰ **نکات انس با قرآن کریم (۱۳):** سوره‌ی شوری آیات ۳۶ تا ۴۴ و دانستنی‌های معلّم

۱۳۲ **نکات انس با قرآن کریم (۱۴):** سوره‌ی قصص آیات ۷۴ تا ۷۷ و دانستنی‌های معلّم

نکات انس با قرآن کریم (۱۵): سوره‌های عادیات و قارعه

۱۳۴ داستان صبح پیروزی و دانستنی‌های معلّم

۱۳۶ **نکات انس با قرآن کریم (۱۶):** سوره‌ی بقره آیات ۷۹ تا ۸۳ و دانستنی‌های معلّم

۱۳۸ درس آخر: قرآن در تابستان

۱۴۰ **پیوست:** مصوبه‌ی شورای عالی آموزش و پرورش درباره‌ی آموزش قرآن دوره‌ی ابتدایی

۱۴۱ فهرست کلمات معنا شده

۱۴۹ فهرست کتب مفید برای مطالعه

پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله :

«همه‌ی موجودات حتی ماهی دریا، برای کسی که قرآن را به دیگران آموزش می‌دهد و کسی که قرآن را فرامی‌گیرد، از خدا آمرزش می‌خواهند».

مُستدرک الوسائل، ج ۴، ص ۲۳۵

همکار و آموزگار گرامی

از این که نعمت هم‌نشینی با قرآن و آموزش آن نصیب همه‌ی ما شده است، خدای مهربان را سپاسگزاریم و از او دوام توفیقات همه‌ی خادمان قرآن کریم را خواهانیم.

هدف از آن چه در این مقدمه و در متن کتاب ارائه می‌شود، ایجاد وحدت رویه و هماهنگی بین گروه مؤلفان و معلمان است. این کتاب برای توفیق بیش‌تر معلمان در آموزش «قرآن سوم ابتدایی» و آشنایی با اهداف، محتوا و روش تدریس هریک از فصل‌های آن تهیه شده است. امید است همکاران ارجمند ضمن مطالعه‌ی دقیق بخش‌های اول و دوم این کتاب و کاربست راهبردهای ارائه شده در تدریس هر درس موفق‌تر باشند و با ارائه‌ی پیشنهادها و نظرات خود، ما را در ارتقای هرچه بیش‌تر برنامه‌ی درسی قرآن یاری کنند.

گفتنی است طرح ارتقای آموزش قرآن در سال‌های تحصیلی ۸۸-۸۷ و ۸۹-۸۸ در ۳۰ درصد از کلاس‌های سوم ابتدایی سراسر کشور به صورت آزمایشی اجرا شد و توسط شورای عالی آموزش و پرورش مورد پژوهش و ارزش‌یابی قرار گرفت. نتیجه‌ی بررسی‌ها نشان از موفقیت بالای این طرح داشت که منجر به تصویب آن در جلسه‌ی شورای عالی آموزش و پرورش شد. پس از تصویب، این طرح از سال تحصیلی ۹۰-۸۹ جهت اجرای سراسری در کلیه مدارس ابتدایی کشور ابلاغ شده است.

همکاران گرامی توجه داشته باشید که پس از تسلط بر مطالب کتاب، آن چه اهمیت دارد، خلاقیت شما در ارائه‌ی مناسب این مطالب با توجه به شرایط خاص هر کلاس است.

در پایان روش تدریس هر درس، بخشی به عنوان دانستنی‌های معلم آمده است. از اهداف اصلی این بخش، ارتقای سواد قرآنی معلمان گرامی است. این بخش را به دقت مطالعه کنید و تمرین‌های آن را انجام دهید تا در آموزش قرآن توانایی بیش‌تری کسب کنید. بیان مطالب این قسمت برای دانش‌آموزان ضرورتی ندارد، مگر آن که بیان آن‌ها پس از طرح سؤال دانش‌آموزان ضروری یا مفید باشد.

برای هرگونه اظهارنظر و ارائه‌ی پیشنهاد در اصلاح و تکمیل برنامه‌ی درسی و کتاب‌های آموزش قرآن می‌توانید با گروه قرآن دفتر برنامه‌ریزی و تألیف به نشانی زیر تماس بگیرید :

<http://quran-dept.talif.sch.ir>

وب‌گاه (وب سایت)

quran-dept@talif.sch.ir

پیام‌نگار (ایمیل)